

Amantius Akimjak

ORCID: 0000-0003-1295-3274

Katolíckí Univerzitet w Ružomberku

Wydział Teologiczny

Koszyce, Słowacja

Muzikoterapia hudba ako rapeutický prostriedok

Innovative methods in music teaching

<https://doi.org/10.34739/sn.2019.19.16>

Abstract: Music teaching is a compulsory subject in the curriculum of a basic art school. For most pupils, however, this subject is not attractive. It is up to the teacher to raise the interest in pupils by appropriate didactic procedures and to point out the necessity of musical learning to develop musical abilities of the pupils.

Keywords: art school, musical instruction, didactic game, rhythm, tact, melody

Zhrnutie: Výchovno-vzdelávací proces prešiel v 20. storočí zásadnými zmenami a vývojom. Už pri letmom pohľade na množstvo alternatív didaktických postupov a vyučovacích metód vidíme, že žiaden akokoľvek prepracovaný a dokonalý systém nie je univerzálny a jedine správny. Hudba a predmet hudobná náuka je pre žiaka v mladšom školskom veku predovšetkým hrou, v ktorej môže uplatňovať svoj poznávací a objaviteľský inštinkt. Vyjadruje ňou svoje pocity, zážitky, svoj vnútorný svet a spätne hudba obohacuje jeho osobnosť. Pomáha mu vytvárať životnú energiu a pocit radosti. Hudobné hry sú preto veľmi odporúčanou činnosťou. Môžeme ich realizovať v akejkolvek etape vy-učovacej hodiny i v rámci všetkých hudobných činností.

Kľúčové slová: umelecká škola, hudobná výučba, didaktická hra, rytmus, takt, melódia

Úvod

Výchovno-vzdelávací proces prešiel v 20. storočí zásadnými zmenami a vývojom. Už pri letmom pohľade na množstvo alternatív didaktických postupov a vyučovacích metód vidíme, že žiaden akokoľvek prepracovaný a dokonalý systém nie je univerzálny a jedine správny. Hudba a predmet hudobná náuka je pre žiaka v mladšom školskom veku predovšetkým hrou,

v ktorej môže uplatňovať svoj poznávací a objaviteľský inštinkt. Vyjadruje ňou svoje pocity, zážitky, svoj vnútorný svet a spätne hudba obohacuje jeho osobnosť. Pomáha mu vytvárať životnú energiu a pocit radosti. Hudobné hry sú preto veľmi odporúčanou činnosťou. Môžeme ich realizovať v akejkolvek etape vyučovacej hodiny i v rámci všetkých hudobných činností.

Hra, pojem a význam hry

Proces učenia žiakov v základnej umeleckej škole vzhľadom k vekovým a individuálnym osobitostiam je veľmi zložitý. Učenie by malo byť organizované tak, aby vystupovalo ako slobodná forma aktivity žiakov, aby ich upútalo, zaujalo. Práve z tejto skutočnosti by sme mali vychádzať, že sa učíme, i keď sa hráme. V súlade so vzdelávacími cieľmi hodiny by sme sa mali častejšie zamýšľať nad zaraďovaním hier určených k vzdelávacím účelom.

Šimčík [2001, s. 8] považuje hru za jednu zo základných foriem ľudskej činnosti (hra, učenie, práca). Človek sa s hrou stretáva po celý život, no jej postavenie závisí od vekových zvláštností. Človek sa najprv slobodne hrá a neskôr si uvedomuje, že jeho hra môže aj niečo vyjadrovať. Najdôležitejšie postavenie má v období predškolského veku, kde je hlavnou činnosťou detí. V období mladšieho školského veku sa výrazne mení a hlavnou náplňou sa stáva učenie. Hra je najčastejšie chápaná ako zábava. A zábava je predovšetkým to, čo dokáže zaujať, napínať, udržiavať pozornosť a spravidla vyvolávať i príjemné rozpoloženie ducha. No hra je nielen zábavou a rozptýlením, ale aj tvorbou a rozvíjaním fantázie. V Ottovom „Slovníku náučnom“ [1988, s. 17] je definovaná hra ako: „... opak práce. Nutnosť a viazanosť samovoľne uložená, alebo vynútená, aká charakterizuje prácu, mení sa pri hre vo svoj opak“.

Laubert, Laubertová [1987, s. 15] sa vyjadrujú o hre nasledovne: Hra je spravidla zábavné a často i napínavé a súťaživé znázornenie života, alebo cvičenie pre uplatnenie v životnom procese, eventuálne hľadanie správneho riešenia podmienok existencie uplatňovania schopností. Tiež možno súhlasiť s tvrdením, že hra je špecifickým prejavom aktivity dieťaťa, dieťa sa ňou začleňuje do prostredia, hľadá si vlastné miesto v spoločnosti, učí sa spolupráci, súťaživosti a podriaďovaniu sa spoločenským normám. Hra všeobecne rozvíja ľudskú tvorivosť, fantáziu, prispieva k zlepšovaniu pamäti a vyjadrovaniu detí.

Aby bola hra hrou, t.j. potešenie mysli, musí podľa J.A. Komenského spĺňať tieto podmienky:

- pohyb,
- vlastné rozhodnutie,
- spoločenstvo,
- súťaženie,
- pravidlá,
- jednoduchosť,
- príjemné uvoľnenie mysle.

Význam hry môžeme posudzovať z týchto hľadísk:

1. Hra ako hlavná forma organizácie života detí

V predškolskom období je hra pre deti najbežnejšia činnosť. Prejavuje sa v nej spontánnosť, ľubovôľa, uspokojuje potreby dieťaťa a motivuje ho k formovaniu vlastných postojov. Neskôr sa spontánnosť vytráca a hra plní určitý cieľ.

2. Hra ako prostriedok výchovno-vzdelávacej práce

Hra pomáha dosahovať ciele výchovy a vzdelávania. Známe hry môžeme upravovať tak, aby činnosť detí sledovala nami stanovený cieľ, a aby rozvíjala tie schopnosti, ktoré chceme rozvíjať. Pri rozvíjaní hudobných schopností využijeme tie vlastnosti, ktoré sú pre deti typické: fantáziu, zvedavosť, všímavosť spojenú s radosťou z činnosti a napodobňovania, túžbu uplatniť sa a iné.

3. Hra ako metóda výchovno-vzdelávacej práce

Hra ako učebná a motivačná metóda je známa už od čias J.A. Komenského, ktorý povedal: „Metóda, aby vzbudila chuť do štúdia, musí byť po prvé prirodzená. Po druhé, aby už sama metóda privábila myseľ, treba ju rozumne osladovať, to jest, aby sa všetky veci, nech sú akokoľvek vážne, prednášali domácky a príjemne, totiž vo forme rozhovoru, alebo závodenia v hádankách a napokon v podobenstvách a bájkach“ [Komenský, 1953, s. 116-117]. Hra je nevyhnutná pre telesný, psychický rozvoj a socializáciu dieťaťa. Dominanciu má pohybová a didaktická hra, ktorá rozvíja poznanie dieťaťa, jeho myšlienkové operácie a reč.

Klasifikácia hier

Hry rozdeľujeme na dve základné skupiny: *prirodzené hry*, *hry s pravidlami*.

Prirodzené hry – dieťa si ich vytvára samo, vyberá si tému, obsah, doplnky, pomôcky a okruh spoluhráčov. Môžeme ich nazývať aj hry tvorivé. Obsahom sú zážitky, skúsenosti a dojmy detí zo života. Tieto hry delíme na:

- a) *tematické – námetové* – hry podľa námetu,
- b) *dramatizujúce* – hry podľa predlohy,
- c) *konštruktívne* – zostrojovanie, konštruovanie.

Hry s pravidlami – sú umelo vytvorené v ustálenej podobe. Delíme ich na:

- a) *pohybové* – pohybová aktivita,
- b) *didaktické* – hry na riešenie rozumových úloh, kde sa spája spontánna detská činnosť s cieľavedomou prácou a učením.

Podľa Králička (1976, s. 10) rozdeľujeme hry na:

- 1) *Hry nepodmienené reflexné* – inštinkívne hry.
- 2) *Senzomotorické hry* – motorické, sluchové, zrakové hry.
- 3) *Hry intelektuálne* – funkčné, námetové, napodobivé hry.
- 4) *Hry kolektívne* – súťaživé, rodinné a stolové hry.

V. Vondráček rozoznáva tieto typy hier:

- hra s predmetmi, alebo vlastným telom bez účasti intelektu,
- hra s predmetmi, ktoré sú modelom alebo symbolom niečoho, imitáciou, mikrosvetom,
- hra s dočasnými rolami,
- hra športová, kde subjekt vyvíja činnosť podľa určitých pravidiel,
- hra bojová, kde subjekt hrá proti druhému, alebo je v skupine, ktorá hrá proti druhej skupine s predmetmi a zachováva určité predpísané pravidlá,
- hra divadelná, kde herec predstavuje inú osobu v rámci predpisov autora hry a vžíva sa do nej niekedy až k úplnej identifikácii,
- hry vyjadrujúce to, čím by subjekt chcel byť.

Didaktická hra, pojem a podstata didaktickej hry

Každá didaktická hra je nositeľom vzdelávacej a výchovnej funkcie, čo znamená, že didaktická hra detí nielen vzdeláva, učí a rozvíja už naučené hravou formou, ale súčasne aj vychováva. Preto je ideálne spojenie učenia, hry a výchovy v jednotný celok.

Názov didaktická hra pochádza z gréckeho slova „*didasko – učím*“. Samotný prívlastok didaktický znamená poučný, nám vysvetľuje poslanie týchto hier. Hra musí byť zakomponovaná do vyučovacej hodiny ako jej súčasť, čiže sa

využíva s jasným didaktickým cieľom, so zrejším úmyslom, ináč by stratila na význame, znehodnotila by sa jej možnosť využitia, nepriniesla by efektívnosť.

O presnom vymedzení pojmu didaktická hra sa pokúsili autori Průcha, Walterová a Mareš [1990, s. 48] v „*Pedagogickom slovníku*.“ Vymedzili ju nasledovne: „*Didaktická hra je analógia spontánnej činnosti detí, ktorá sleduje didaktické ciele*“. Môžu sa odohrávať v učebni, telocvični, na ihrisku, v obci, v prírode. Má svoje pravidlá, vyžaduje priebežné riadenie a záverečné vyhodnotenie. Je určená jednotlivcom a skupinám žiakov, pričom rola pedagogického vedúceho má široké rozpätie od hlavného organizátora až po pozorovateľa. Prednosťou didaktickej hry je jej stimulačný náboj, pretože prebúdza záujem, zvyšuje zaangažovanosť žiakov na prevádzaných činnostiach, podnecuje tvorivosť, spontánnosť, spoluprácu i súťaživosť, núti používať poznatky a vedomosti, zapájať živú skúsenosť. Niektoré didaktické hry sa blížia modelovým situáciám z reálneho života. Didaktická hra je hra s pravidlami, ktorá spĺňa určitý didaktický cieľ a jej základom je poskytnúť žiakom určité vedomosti. Hrou je však preto, že žiaka baví samotná činnosť, samotný priebeh hry a umožňuje mu prirodzenú aktivitu a uspokojenie svojich potrieb, citov, fantázie a sebarealizácie. Je významnou metódou, dopĺňa učivo, pomáha lepšiemu osvojeniu a precvičovaniu učiva. Didaktické hry sú tiež vhodným prostriedkom na zblížovanie učiteľa a žiaka. Dobrý učiteľ nevychováva len učením, ale pozná aj detské myslenie, záujmy, schopnosti a tieto postupne rozvíja.

Už za dávnych čias sám J. A. Komenský považoval hru za cvičenie tela a ducha, ktorá je pre dieťa potešením.

Štruktúra didaktickej hry

Didaktická hra má svoju osobitnú štruktúru, ktorá je dôležitá na dosiahnutie vytýčeného cieľa. Štruktúru didaktických hier tvorí niekoľko typických znakov, ktoré sú jej podstatou. Sú to:

- *hrová úloha (cieľ),*
- *vlastná hrová činnosť,*
- *pravidlá hry,*
- *výsledok, záver hry a jej vyhodnotenie.*

Hrová úloha vychádza z didaktického cieľa hry a je nositeľom náučného obsahu hry. Stanovuje ju učiteľ. Obyčajne zaznieva už v samotnom názve hry a uvádza deti do úlohy, ktorú majú v hre splniť. Vyvoláva záujem žiakov, aktivizuje ich pozornosť a sprostredkováva poznatky. Dáva didaktickej hre zmysel,

čo je dôvodom, prečo sa takáto hra zostavuje a využíva. V didaktických hrách sa uplatňujú úlohy, pri plnení ktorých si žiaci osvojujú a upevňujú vedomosti, skúsenosti a návyky. Každá didaktická hra predkladá deťom také úlohy, ktorých riešenie v každom prípade vyžaduje určitú intelektuálnu námahu, duševnú prácu.

Vlastná hrová činnosť je najpodstatnejšou časťou didaktickej hry. Bez nej by bolo uskutočňovanie cieľa iba suchopárnym didaktizovaním a didaktická hra by stratila najsilnejší moment príťažlivosti pre deti. Učiteľ využíva hru pre jej didaktickú úlohu, ale žiak ju hrá hlavne pre jej zaujímavú činnosť. Hrová činnosť je práve tým, čo robí hru hrou. Pokladáme ju za motivačný prostriedok vyučovania, lebo ho robí zaujímavejším a pôsobivejším. Hravou činnosťou sa dosahuje didaktický cieľ a rieši zadanú úlohu. Náučný obsah musí byť dostatočne vyvážený hrovou činnosťou, aby dieťa nevnímalo, že sa učí, aby si poznatky osvojovalo, precvičovalo a upevňovalo skutočne hravým spôsobom. Žiak musí cítiť, že sa hrá a nie, že sa učí. Hravý prvok musí navonok dominovať nad vlastnou úlohou. Hrová činnosť umožňuje zaradiť do vyučovacích hodín aj také úlohy, ktorých plnenie by inak bolo suchopárne a abstraktné. Hrové činnosti sú rozmanité, avšak všetky v záujme úspešnosti musia spĺňať dve základné podmienky:

- a) nevyhnutne sa musia podriaďovať úlohe a spĺňať tak náučný cieľ hry,
- b) musia byť zaujímavé a udržiavať pozornosť detí od začiatku hry až do konca.

Pravidlá hry sú ďalšou súčasťou didaktickej hry, pretože organizujú hravú činnosť tak, aby sa skutočne zamerala na plnenie danej úlohy. Žiak dostáva presné inštrukcie, ako má v hre postupovať, čo môže a čo nemôže robiť. Pravidlá zabraňujú tomu, aby sa hra vyvíjala živelne. Tým, že pravidlá presne organizujú činnosť žiaka, zvyšujú pôvab a príťažlivosť hry. Žiaci sa musia podriaďovať pravidlám, a tak sa vychovávajú k disciplíne, pevnej vôli a zodpovednosti za výsledky skupiny. Pravidlo dáva oporné body myslieniu, reči i konaniu. Didaktické pravidlo sa vzťahuje na obsah hry a má najčastejšie slovnú podobu. Má byť stručné, jeho formulácia má byť jasná, presná, zrozumiteľná. Musí poskytovať možnosť kontroly a sebakontroly. Aby didaktická hra bola hrou, musia pravidlá zdôrazňovať niektorý citový prvok (napr. súťaživosť – kto skôr, kto lepšie, kto viac, a. i.). Zložitosť pravidiel má byť priamo úmerná rozumovej vyspelosti detí. Ak by dodržiavanie pravidiel didaktickej hry kladlo priveľké

požiadavky na rozumové a vôľové úsilie detí, hra by bola pre ne náročná, namáhavá a zúčastňovali by sa na nej s nevôľou.

Výsledok, záver a vyhodnotenie hry. Každá činnosť sa končí nejakým výsledkom. Didaktická hra má byť ukončená vyhlásením výsledku, zhodnotením účasti jednotlivých žiakov, poprípade skupín, družstiev, alebo celej triedy. Ukončenie je kontrolou, ako žiaci splnili úlohu, zachovali pravidlá. Záver hry obyčajne smeruje k celkovému hodnoteniu činnosti žiaka pri hre. Hodnotou výsledku zvyčajne posudzujeme výsledok hry z hľadiska oboch zúčastnených strán, a to z hľadiska detí a z hľadiska učiteľa. Z hľadiska detí hodnotíme predovšetkým uspokojenie ich potreby hrať sa, a v hre realizovať. Deti v didaktickej hre uplatňujú svoje vedomosti, schopnosti, zručnosti a pocit úspechu im prináša radosť, citové a morálne uspokojenie. Pre učiteľa hra je prostriedok, ktorým dosahuje u detí vytýčený cieľ, či výsledok zodpovedá didaktickej úlohe. S výsledkom činnosti úzko súvisí hodnotenie úspešnosti účastníkov hry, či a nakoľko správne vykonali predpísanú činnosť pri dodržiavaní pravidiel. Je nutné, aby bol výkon žiakov v hre hodnotený čo najpozitívnejšie. Hodnotenie žiakov výrazne ovplyvňuje proces učenia, ich výkon. Pochvala za dobre zvládnutú úlohu sa tak stáva podnecujúcim činiteľom pre intenzívnejšiu a presnejšiu prácu, stáva sa motiváciou. Hodnotenie do značnej miery určuje, ako sa budú prebúdzat žiakove záujmy o poznávanie a ako si žiak obľúbi daný predmet. Uvedené štyri charakteristické znaky didaktickej hry sú navzájom úzko späté. Iba didaktická hra zladená na takejto štruktúrálnej výstavbe môže spĺňať svoju vzdelávaciu a výchovnú funkciu.

Klasifikácia didaktických hier

Didaktické hry môžeme rozdeľovať do viacerých skupín podľa rôznych kritérií.

Podľa obsahu didaktickej hry môžeme označiť hry so zameraním na:

- jazykový rozvoj,
- logicko-matematický rozvoj,
- rozvoj vedeckého poznania,
- rozvoj pohybu,
- rozvoj esteticko-hudobných schopností,
- rozvoj organizačno-riadiacich schopností.

Podľa toho, čo didaktická hra rozvíja, môže ísť o hry:

- senzorické (rozvoj zmyslov),
- na rozvoj pamäti,

- na rozvoj myslenia,
- na rozvoj komunikácie,
- na rozvoj tvorivosti.

Podľa toho, v ktorej časti vyučovacieho procesu didaktickú hru využijeme, ide o hry:

- motivačné,
- získavania nových skúseností,
- na upevňovanie znalostí [Zapletal, 1986, s. 34].

Pre hudobnú výchovu je veľmi významná tá skutočnosť, že hra je v psychológii chápaná ako určitá modelová situácia pre dieťa, v ktorej sa dostáva do konkrétnej rolovej pozície. V publikácii „*Hudba hrou*“ Šimčík [2001, s. 43] klasifikuje hry v hudobnej výchove na základe dominantného zastúpenia tej – ktorej hudobnej aktivity. Dominantné (východiskové) hudobné činnosti (aktivity) sú v zmysle ponímanej interakčnosti akousi „spúšťou“ pre ďalšie sprievodné aktivity.

Na základe tohto prístupu sme hry rozdelili do piatich východiskových skupín:

- *rytmické hudobné hry,*
- *vokálno-intonačné a sluchovo analytické hudobné hry,*
- *inštrumentálne hudobné hry,*
- *hudobno-pohybové hry,*
- *hry zamerané na rozvoj hudobnej predstavivosti, fantázie a tvorivosti.*

Využitie didaktickej hry

Didaktické hry určené pre primárne vzdelávanie v základných umeleckých školách môžeme využiť v rôznych častiach vyučovacej hodiny (pri opakovaní a upevňovaní učiva, pri precvičovaní vedomostí a návykov, pri zoznamovaní sa s novým učivom), nie však náhodne. V didaktickej hre dieťa spontánne uplatňuje poznávacie aktivity a vzdelávacia činnosť tu prebieha nenásilne. Spravidla ju dieťa vôbec nevníma, ide mu predovšetkým o hru. Učiteľ by si mal premyslieť, prečo ju zaraďuje a k čomu má na vyučovaní slúžiť.

Didaktická hra má značný vplyv na:

- a) kognitívizáciu žiaka,
- b) motiváciu a aktivizáciu,
- c) emocionálnizáciu,
- d) socializáciu žiakov,
- e) komunikáciu,
- f) kreatívizáciu,
- g) axiologizáciu.

Uplatnenie didaktickej hry v druhom ročníku základnej umeleckej školy

Cieľom hudobnej náuky v 2. ročníku ZUŠ je rozvíjať hudobnú predstavivosť a pamäť. Rozširovať piesňový repertoár, upevňovať správne spevácke návyky. viesť žiakov k uvedomovaniu si hodnoty a krásy ľudovej piesne, vedieť si vážiť ľudovú hudobnú kultúru.

Hra č. 1. Práca s piesňou

Doplňte správne rytmicky a melodicky noty v piesni „Jedna druhej riekla“, ktoré chýbajú v notovej osnove.

Hra č. 2. Hudobné hádanky

Žiaci majú veľmi radi hádanky a ešte radšej ich tvoria. Vyberú si medzi sebou chlapca („Zvedavý Janko“), ktorý sa bude pýtať (hudobná otázka) a úlohou ostatných je správne odpovedať (hudobná odpoveď). Zvedavého Janka hrá stále iný žiak a tým vytvára nový variant.

1. Čo vo - vo - de plá - va?	Ry - bič - ka	ry - bič - ka.
2. Čo má rád med - ve - dik?	Ma - li - ny,	ma - li - ny.
3. Čo vi - sí na ste - ne?	Ho - di - ny,	ho - di - ny.
4. Čo nám mam - ka dá - va?	Ka - šič - ku,	ka - šič - ku.
5. Čo i - de po ces - te?	Au - tič - ko,	au - tič - ko.

Hra č. 3. Dynamické značky

Ako motiváciu môžeme zvoliť veľmi jednoduchú detskú hru – hru na ozvenu. Žiaci sa rozdelia na dve skupiny:

- skupina zaspieva melódiu silno,
- skupina urobí ozvenu a zaspieva tú istú melódiu slabo.

Zajko

Hra č. 4. Hádanky

- Dotkneš sa toho, cengá to, a predsa to nie je zvonček. Čo je to? (Triangel)
- Opakom svetla je tma. Čo je opakom pianissima? (fortissimo) Čo je opakom acceleranda? (ritartando) Čo je opakom allegra? (andante) Čo je opakom crescendo? (decrescendo)
- Vianoce sú chvíle šťastia a pohody. Čo si spieval pod stromčekom? (koledy)
- Odpoveď bude celkom istá, keď sám spevák spieva, je.(sólista)
- Ženy, muži, všetci spolu spievajú, povedzte mi, ako ľudia tento zbor nazývajú? (miešaný zbor)
- Poľovník zbadal jelení paroh, zadržal slávnostne na.(lesný roh)

Hra č. 5. Tvorba piesne

Riekanku zmelodizujte v tónovom rozsahu c1 – a1 v 2/4 takte „Bude zima, bude mráz, kam sa vtáčku, kam schováš? Schovám sa do javora, tam je moja komora“.

Bu - de zi - ma bu - de mráz, kam sa vtáč - ku, kam scho - vás?
 5 Scho - vám sa do ja - vo - ra, tam je mo - ja ko - mo - ra.

Pieseň je utvorená a my môžeme pracovať v skupinách.

- skupina: K piesni „Bude zima, bude mráz“ utvorte rytmický sprievod hrou na telo (tlieskanie, plieskanie).

TL
PL

- skupina: Vytvorte vlastný rytmický sprievod s použitím trianguľa, bubienka a paličiek.

Hra č. 7. Melodizácia rečňovanky

Učiteľ pripraví žiakom rytmus:

O - pi - ca, slon, ži - ra - fa kôň, le - vi - ca a lev, už je pl - ný chliev.

Podľa tohto rytmu sa pokúsime vytvoriť jednoduchú melódiu, ktorú zaspievame v tempách:

- adagio,
- moderato,
- Allegro.

O - pi - ca, slon, ži - ra - fa kôň, le - vi - ca a lev, už je pl - ný chliev.

Teraz si melódiu vymyslíte aj vy. Viete ako sa to robí – opakovaním, krokmi, skokmi a všetkým spolu. Aby bola pesnička ešte krajšia, zahráme si k nej sprievod a jeden z vás bude dirigovať. Sprievodnými nástrojmi budú klavír (učiteľ), triangel, bubienok, tamburína.

Striedame žiakov v jednotlivých činnostiach a vyhodnotíme, napr.: kto bol najlepším dirigentom, spevákom, hráčom na bubienok, triangel, tamburínu.

Záver

Didaktická hra má svoje nezastupiteľné miesto vo vyučovaní hudobnej náuky pri upevňovaní a osvojovaní si hudobných pojmov a zručností dieťaťa. Ďalším významným faktorom vyplývajúcim zo skúseností pri využívaní didaktických hudobných hier v pedagogickej praxi je aktivácia hudobných schopností, ktorá prichádza tak prirodzene a nenápadne, ako začína a končí hra. To však neznamená, žeby aktéri didaktickej hry konali nevedomene, náhodile. Práve naopak, jasný didaktický zámer vytyčený a sledovaný pedagógom je v pozadí každého čiastkového kroku, ba i kroku, ktorý sme pôvodne neplánovali. Úžasné na tom všetkom je to, že sa v podstate všetci hráme.

Ukazuje sa, že najväčším problémom nie je teoretické poznanie problematiky didaktickej hry, ale praktická realizácia a zapájanie hier do vyučovania. Z tohto hľadiska možno hovoriť o zvýšených požiadavkách na prípravu učiteľa, o schopnosti organizovať a správne vyberať hry. Časté striedanie činnosti pomocou didaktickej hry vnesie do vyučovania radosť, chuť pracovať, tvoriť a súťažiť.

Napokon aj samotný učiteľ značne ovplyvní postoj a vzťah žiaka k hudobnej náuke. Pedagogické majstrovstvo, premyslený spôsob, správne volené metódy, formy, to všetko je zárukou tvorivej atmosféry celého kolektívu.

Literatura

- Komenský J.A., (1953), *Veľká didaktika*, SPN, Bratislava.
Králiček J., (1976), *Hrajme sa s deťmi*, SPN, Bratislava.
Laubert J., Laubertová V., (1987), *Komenského škola hrou znovu oživená*, Štátna pedagogické nakladateľstvo, Praha.
Otto V., (1988), *Slovník náučný* (diel), Paseka, Praha.
Průcha J., Wallerová E., Mareš J., (1990), *Pedagogický slovník*, Portál, Praha.
Šimčík D., (2001), *Hudba hrou*, Vydavateľstvo Rokus, Prešov.
Zapletal M., (1986), *Organizátor hier*, Smena, Bratislava.